

Közigazgatási tájékoztató lap

Nagymányok

nagy (kis) község közérdekű viszonyairól.

I. A község általános leírása.

A) A község történeti leírása.

1. A község keletkezésére, fejlődésére, esetleg elpusztulására és újra felépülésére vonatkozó adatok. A község a multban melyik vármegyéhez tartozott és onnan mikor kebeleztetett át? Volt-e és mi a korábbi vagy történeti neve, hivatalos nevén kívül más használatos neve, esetleg mi a nemzetiségi neve? Település esetén kik és honnan jöttek a községbe?

2. Területváltozások, határrész (puszta) átcsatolások; községegyesítés, beolvadás vagy kiválás történt-e 1871. óta, mikor és mily körülmények között? (A vonatkozó hivatalos adatok, rendelet száma, közlendők.)

Köztudomás szerint minő elpusztult falvak feküdtek egykor a község határáján. (Rendszerint a dűlő-nevek vagy a községbe olvadt puszták neve alapján.)

3. A község jellege 1848 előtt a telekkönyvi- és urbéri adatok szerint (város, mezőváros, szabad vagy urbéres község stb.)

4. A község jellege 1871. után. E tekintetben voltak-e szervezeti változások (átalakulás, visszafelépítés).

5. Anyakönyvi szervezeti változások. A község melyik területhez tartozott, mikor történt a változás és mily rendelet alapján (az anyakönyvi feljegyzések szerint).

6. Vannak-e a község életében és szervezetében eredeti és különös (máshol nem található) intézmények, említésreméltó események, leletek? (a köztudomás vagy monografiák szerint).

A község melyik aró Árpád-korból származó "hidalgó" flején létezett. 1158-ban mint "Mank" puszta, 1299-ben "Mank" pusztá néven említik a kőmániák. 1330-as években mely község önálló puszta és templommal "Mank" és "Mankó" néven szerepel a Regestum annaliumokban. Florencia tartozott Csala, pusztá, melyről 1299-ben történeti említés, egy a ráhadi, apátság előtt kötött csaró-bonórákban. A község neve 1344-ben "Mank" 1382-ben "Mankó" néven először 1437-ben szerepel, megkülönböztetésül a "Mankó" és "Mankó" között. 1526-tól a török költöztetés idején a török udókönyv szerint város mert a "Pajfó" épült török erősség mellett volt, ekkoriban két utadja volt, egyikben 19, másikban 18 ház. 1579-ben török, ekkor 14033 akara (kb. 234 forint). A török költöztetés idején ismét pusztává szigorított 1560-ban mely utad 12 telkes és 15 zsellér lakott benne. A XVIII. század második felében, általában a hatodik utadba, ezért majdnem teljesen elpusztult. Lakossága majdnem volt közredig történeti, velesemre szerint Óbasonya. A török költöztetés után lakosságként újra benépesedett. 1711-ben 19 lakója volt 1718-21 között Szabolcs és Zala felől vándoroltak be nemtér, úgy hogy 1722-ben már 487 a keleki néma és 80 német család lakott benne. A község fejlődése zavartalan volt. Felépült a község, a község is benépesedett és felépült a Nagymányok, ekkor a községbe olvadt utad mint területileg, felépült a községbe tartotta meg nevét a négy utad.

3. Nagymányok község jellege vonatkozó adatok minireferál, valószínűleg urbéres község volt.

5. Nagymányok község anyakönyvi feljegyzése szerint más községek nem tartozott.

B) A község földrajzi leírása.

1. A község (falu) és határának fekvése (a szomszéd falvaknak és távolságuknak megjelölésével).

A község határa síkság, dombos vagy hegyes vidék, erdős vidék-e?

A község magaslatai és vizei (folyó, patak, tó, nagyobb mocsarak).

2. A község területének nagysága:

Művelési ágak szerint:

3. Tartoznak-e a községhez önálló puszták vagy havasok (külön kataszteri részlet alatt felvett területek) és mi a nevük?

Vannak-e a község határával össze nem függő határrészek, hol, mely név alatt és mekkora a terjedelmük?

4. Vannak-e a békekötés folytán elszakított részek és ideiglenesen a község hatósága alá helyezett idegen határrészek, melyik községből valók és mily terjedelműek (kataszteri, esetleg más adatok alapján)?

A község vázlatos térképe csatolva db
nincs csatolva.

C) A község népességi viszonyai.

1. Mennyi a község lakossága?

A lakosság megoszlása, vallás szerint:

nemzetiség szerint:

2. A lakosság elhelyezkedése általánosságban, (belterületen, tanyákon vagy felváltva; lélekszám szerint megjelölve).

Vannak-e népesebb lakott helyek, telepek; a falutól milyen távol és mennyi a lélekszámuk?

3. A népesség zömének foglalkozása (földmivelés, ipar, bányászat, földmivelési vagy ipari napszám-kereset stb.).

4. Hány ház és hány lakásrész van a községben a házasodási adatok szerint, külön feltüntetve az egyes pusztákat, különálló vagy odaosztott területeket.

A községben levő állami és más középületek.

Szomszédos községek: Hasmányoko 2 1/2 km.
Vadralja 3 km., Kismeny 6 km., Hant 6 km.,
Majos 5 km.

1/3 részben hegyes, 2/3 részben síkság.
Mesehe hegyes vidékén a keleti irányban kurodik
végig a község déli részén; a határon átfolyik a
völgyféligi patak

2104 kat. hold (birtokivék adatai alapján).
1420 k. hold szántó, 191 k. hold rét (kaszáló),
177 k. hold szőlő (beültetett), 38 k. hold
legelő, 135 k. hold erdő, 27 k. hold
nádás, 116 k. hold terméketlen (ut, szikla, homok,
mocsár, kőbánya).

Vadruzsusztá, amely a földreformmal kapcsolatosan megváltás alá került, szakszerűtlen, de kb. 1000 m²-es területű, ma már nincs.

nincs

1431-éleke, 1922-é óta felnaporodott kb. 2000 lélek.

1922 r. kath., 1 g. kath., 40 ref.,
35 ág. h. ev., — izr., — egyéb
50 magyar, 1950 német, — tót,
— rutén, — oláh, — horvát,
— egyéb.

A lakosság a község belterületén és a községtől
1 km. távolságára felelő községbányai telepeken
lakik; 1340+660 léleke

földmivelés 2/3, bányászat (község) 1/3

281 ház és 801 lakásrész; ebből bányatelepre
48 ház, 215 lakásrész, vadruzsusztá 2 ház, 10 lakásrész.

II. A község szervezete, beosztása és közérdekü viszonyai.

A) Községi szervezet.

1. Elöljárók.

(Nem névszerint töltendő ki.)

Rendszeres tisztviselők és alkalmazottak.

(Kisközségben csak a székhely község lapján kell kitölteni.)

Napidíjas irodai alkalmazottak :

Szegődményes alkalmazottak :

A jegyzőség székhelye és távolsága :

2. A községi képviselőtestület létszáma :

Községi képviselő-választókerületek száma, elnevezése, hány tagot választ.

3. Meg van-e bizva a község gyámhatósági hatáskörrel. Van-e gyámpénztára ?

B) Általános közigazgatási beosztás.

4. A vármegye székhelye és annak távolsága. (a község központjától, távolsági térkép adatai szerint járható útvonalon) :

A járás székhelye és távolsága: (ugyanugy) Országgyűlési (nemzetgyűlési) választókerület székhelye és távolsága :

Törvényhatósági bizottsági választókerület székhelye és távolsága :

C) Rendészeti igazgatás.

5. A csendőrs és folyamőrség székhelye és távolsága :

Van-e a községnek rendőri őrszemélyzete és hány tagból áll ?

Van-e a községben toloncállomás ?

Fel van-e ruházva az előljárárság cselédügyi bíráskodással (1876: XIII. t.-c.; 1907: XLV. t.-c.)

6. A községi tűzoltóság szervezete :

7. Van-e a községnek jóváhagyott szabályozási terve ?

Van-e járdalerakási szabályrendelete ?

Biró. Törvény- (másod-) bírós. ⁴ esküdt,
(tanácsbeli). Pénztárnok. Közgyám ¹
¹ közigazg. jegyző, ¹ adóügyi segédjegyző, ¹ kő orvos
— állatorvos, ¹ irodai alkalmazott,
— pénztári alkalmazott, — egyéb alkalmazott (utbiztos stb.)

¹ kisbíró (küldönc), ¹ bába,

¹ éjjeli őr és — gazdasági alkalmazott.

⁷ virilista, ⁷ választott tag, ⁴ pót tag

A község ¹ választókerületet alkot.

nem

^{Stekszárd} 27 km.

^{Bonyhád} 6 km.

⁻ 6 km.

^{Majos} 3 km.

^{Csendőrség helyben} km.

Van, ^{külső és éjjeli őrs teljesíti ezen feladatot} tag. Nincs.

Van. Nincs.

Hivatásos, önkéntes, (gyári stb.) tűzoltóság — tag.
Kötelezett tűzoltóság.

Van. Nincs.

Van. Nincs. ^{Révis. testületi hatáskörrel van.}

D) Szociális igazgatás.

8. Körorvos székhelye és annak távolsága: helyben km.
 Hány magánorvos lakik a községben: 1 bányászorvos a telepén
 Községi bábák száma: 1
 Körbába lakóhelye és annak távolsága: — km.
 Okleveles magánbábák száma: 2
 Legközelebbi gyógyszertár hol van és milyen távol? helyben km.
 Legközelebbi kórház hol van és milyen távol? Leksárd 27 km.
 Van-e szegényház vagy más jóléti intézmény? — Van — szegényház — Nincs.
 (Árvaház, gyermekmenhely telep)
 9. A gondozott szegények száma: — intézeti ápolásban, — magán ápolásban.
 Elhagyott gyermekek száma: 2 gyermek.
 10. Milyen a község ivóvize? egészséges
 Van-e ártézi kutja vagy vízvezetéke? nincs
 Kutviz, folyóvíz, egészséges, ártalmatlan, jó.
 Van-e csatornázása? nincs
 11. Korcsmák és vendéglők száma? 2 korcsma, — vendéglő, — kávéház.
 Van-e szálloda, fogadó és hány? 1 fogadó
 Van-e községben közfürdő? /
 12. Van-e a község határában gyógyfürdő, üdülő vagy nyaraló-telep és milyen távolságra? nincs
 A fürdőtelep gyógyfürdővé van-e nyilvánítva? /

E) Törvénykezési beosztás.

13. Kir. törvényszék székhelye és távolsága: Leksárd 27 km.
 Kir. járásbíróház székhelye és távolsága: Bonyhád 0 km.

F) Pénzügyi beosztás.

14. Kir. pénzügyigazgatóság székhelye és távolsága: Leksárd 27 km.
 Kir. adóhivatal székhelye és távolsága: Bonyhád 0 km.
 Kir. pénzügyőri szakasz, vámörs, vámőrségi kirendeltség, székhelye és távolsága: Pénzügyőri szakasz Bonyhád 0 km.
 Kataszteri felmérési felügyelőség székhelye és távolsága: Pecs 44 km.

III. Közművelődési viszonyok.

A) Közoktatásügy.

1. Hány és milyen jellegű és fokozatu népiskola van a községben, (megjelölve a tantermek és tanerők számát: állami, közs., felekezeti isk., elemi, felsőbb népisk., polgári iskola stb.)

2. Középiskolák vagy más szakiskolák (iparostanóciskola, gimn., reálgimn., reál iskola stb.) Azok jellege, tantermek és a tanerők száma:

3. Óvodák jellege, száma és tanereje:

Nyári menedékház van-e?

4. Testnevelés szervezete. Levente egyesületek:

5. Kir. tanfelügyelőség székhelye és annak távolsága:

1. 2 elemi iskola
' a községben 100 m. keth. elemi iskola : 4 tanerő
' a telep. : kaisulati elemi iskola : 3 tanerő

2. /

3. A községben két "Vincel" elnevezett nyelvtan
' nővérek óvodája egy ovónövél

Levente egyesület

Szekszárd 27

km.

B) Vallásügy.

6. Vannak-e a községben anyaegyházak és milyenek? Ha a község főkegyháza alkot, hol van az anyaegyház és mily távol (bevett és elismert felekezetek szerint sorolandó fel.) A községbeli egyházak melyik püspökséghez, illetőleg egyházkerülethez tartoznak:

Izraelita anyakönyvi kerület székhelye és távolsága:

7. Van-e a községnek kegyuri joga, vagy Canonica visitation alapuló, vagy a hívők helyett átvállalt kötelezettsége és mily teherrel jár?

8. Az egyházi adózás rendszere. Felekezetek szerint: (párbr és egyénenkint időről-időre kivetett adó stb.)

Milyen egyházi szervezetek vannak még a községben? (Bevett és elismert felekezetek szerint.)

9. Van-e r. kath. egyháztanács? Esetleg az egyházközség ügyeit az iskolaszék vagy a képviselőtestület intézi-e.

R. kath., a püsp. püspökséghez tartozik

Bonyhád; itt izraelita nincs.

Canonica visitation alapul.

Lakosságukra kivetett

nincs más

Iskolaszék intézi

C) Kulturális intézmények.

10. Múzeum, könyvtár vagy hasonló intézmény?

11. Műemlék, természeti emlékszobor, honvédelmi emlékek vagy elesett hősök emléke?

12. Van-e állandó vagy időszakos színház, műkedvelő előadások stb. Mozgóképek.

Kulturális egyesületek.

13. Gazdakör, kaszinó, dalosegylet, munkás-egylet, egyéb kulturális egyesületek (névszerint felsorolva.)

10. Könyvtára van a Polgári Olvasó egyesület és a R. kath. Olvasó egyesület.

11. nincs.

12. Mozgó

13. a. Polgári Olvasó egyesület, R. kath. Olvasó egyesület.

IV. Forgalmi és gazdasági viszonyok és igazgatás.

A) Közlekedésügy.

1. A község forgalmi helyzete. Fő közlekedési vonala (országut, megyei ut, annak elnevezése, esetleg a községtől való távolsága). A község határában fekvő hidak, kompok, révek stb.

2. Vasuti összeköttetése, fő- vagy mellékvonalak, van-e vasuti állomása, mi az elnevezése, megállóhelye, marha és egyéb rakodóhelye? Ipari és kisvasutak. Közuti vasutak.

Hajóösszeköttetés, a község mentén vagy attól mily távolságra, melyik folyón, hol a hajó állomás?

Van-e posta, távirta, távbeszélő állomása?

3. Melyik községi közlekedési utvonálhoz járul hozzá a község?

Községi (közvilágító) utak hossza?

Van-e kövezet-vámszedési joga.

B) Földművelésügy.

4. Birtokviszonyok. Nagybirtokok (1000 holdon felül) száma és terjedelme tulajdonosok szerint. Középbirtokok száma és terjedelme. (100—1000 hold) Kis és törpebirtokok átlagos kiterjedése. A község gazdasági jellege a lakosság zömének foglalkozása szerint:

5. Művelési rendszer. Van-e nyomásos gazdálkodás. Szervezve van-e a birtokossági tanács?

Van-e közös legelő? Hány és mily terjedelmű?

Van-e külön szervezete (legeltetési társulat)?

Van-e legelő-rendtartás?

Van-e közös erdő? Van-e szervezete?

Erdőgondnokság székhelye és annak távolsága.

Van-e hegyközség, hány és mily terjedelmű, (elnevezésük szerint) és melyik borvidékhez tartozik.

6. Van-e községi faiskola, mily terjedelmű?

Be van-e ültetve?

Törvényhatósági ut, amely a község belterületén megy át.

Régi fümesi - Nagyváradi fővonal. Megállóhely. A Salgótarjáni kőszénbánya r.t. nagymányosi településénél van rendszeres nyom - távolságra vasúti üzemeltetéstől a telegr.

IV. oszt. posta, távirta, távbeszélő nincs.

4.4

km.

Igen. — Nem.

A Vadvízpuszta 258 kat. hold volt, felosztott, ebből kihelyezett egy közepes birtok 38 k. hold. Törpe birtokosok van 125 kat. hold között ingatlaluk.

mező- vagy erdőgazdaság, szőlőművelés, kertészet stb.

nyomásos; kanyarú nincs

Volt urbérius telkes gazdálkodás van 38 hold mennyiség (vismosítás) legelője; akár esteje 135 hold. Erdőbirtokosság 1898: XIX k. alapján szervezték.

Lehegyvár 24 km.

nincs. Lehegyvári

Igen, 1200 □ öl

Igen

7. Vizrendező és hasznosító társulat. Annak székhelye. Vannak-e vízhasználatok (malom stb. vagy más ármentesítő intézmények és milyen)?

Az illetékes kultur- vagy folyammérnökség székhelye:

8. Állattenyésztési viszonyok. Állatok száma: a tenyészállatok száma,

uralkodó tenyésztési irány:

Körállatorvos székhelye és annak távolsága.

nincs

Lécsesfehértván

km.

210 ló, 358 szarvasmarha,

657 sertés, 535 juh

Bonyhádi faj

Bonyhád 6

km.

Ipar és kereskedelem.

9. A község állandó piaca hol van? (helyben vagy mely községben, milyen távol).

Hova gravitál a község?

Vannak-e a községben vásárok, országos, heti vásárok, hányszor és milyen (kirakó, állatvásár, stb). Kié a vásártartás joga?

Mérték- és hordó-hitelesítő hivatal székhelye:

10. A községbeli kereskedések száma és jellege.

Hitel és pénzüintézetek száma és alaptőkéje (felsorolva).

Szövetkezetek száma és jellege (névszerint).

Iparosok szakma és foglalkozási ágak szerint.

Van-e a községben ipartestület? 2

11. Gyárok, ipartelepek és azok átlagos nagysága (hajtóerő és munkáslétszám szerint felsorolva).

Az illetékes iparfelügyelőség székhelye és távolsága:

Ker. munkásbiztosító pénztár székhelye és távolsága:

12. Magánkezelésben álló közművek:

Közvilágítás, jéggyár stb.

13. Bányák száma és jellege.

Állandó bányüzem nagysága, hajtóerő és munkáslétszám szerint.

14. Háziipar és annak jellege.

Bonyhád

- " -

Felente egy hetivásár (hetivásár) állatfelvásár mellett, a községé.

Bonyhád

4 vegyeskereskedés

+

Hangya "süvegkeret" ripsés, szabókovács, lakatos, mérnök, körmös, asztalos, bútorgyár, bogár, lóorobely, villanyszelvény

2 malom villanyerőre berendezve, 3-3 munkásal

Lécsesfehértván

km.

Lécsvárd 27

km.

Villanyvilágítás r.t.

Salgótarjánai hőerőbánya r.t.

nincs.

V. Községi vagyon és háztartás.

1. A község tulajdonát képező középületek és helyiségek száma.

Hivatalos célokra szolgáló épületek (jegyzői, orvosi, tanítói lakás: a házak, a lakások és azok lakrészeinek száma).

A körjegyzői, körorvosi lakás, a székhely község vagy a községek közös tulajdona-e (csak székhely községben tölthető ki)?

2. A község tulajdonát alkotó ingatlan vagyon

Mennyit kezel házilag, haszonbérileg, kishaszonbérletben?

Jegyzők és alkalmazottak földjavadalma (az állások szerint felsorolva). Mily kiterjedésű.

Melyek a lakosság hasznára szolgáló ingatlanok (legelő, erdő, kavics, homokbánya stb.)

Községi közüzemek (a község tulajdonában) világító és vízművek stb.

3. Egyéb vagyon és értékek. Hasznos jogok. Községi takarékpénztár. Községi korcsma stb.

4. A községre kivetett egyenes adók összege:

5. Fel nem sorolt más községi és közjöveldelmek.

2

Községháza; 1 lakás, 4 lakrésze, inderlak száma 4.
Körorvosi lakás; 1 " 4 " 2 1

Kör községek tulajdona

12

kat. hold szántó és rét,

legelő, 2 kat. hold erdő,

egyéb 61 kat. hold földadóval nem eső
4 hold rét házi kezelés

Körjegyző 2 hold
Körjegyzői szolgáló (ör. pártatorok) együttesen 6 hold

/

/

Községi korcsma

Földadó 7759 K 96 f. Házadó 1654 K

50 f. Ált. kereseti adó 2766 K f. Tár-

sulati adó 53 K 20 f. Vagyon- és jöv.

adó 4899 K 40 f.

/

VI. Mily feladatok megoldása volna a legszükségesebb a községben?

A község belterületén ar utabó közele, telefon bevezetés, adóügyi jegyző részére lakás építése, járóvány közhely építése.

A község pecsétjének lenyomata:

Emresey

Községi (kör-) jegyző.